

UBIJENI SU »IN ODIO FIDEI« – IZ MRŽNJE PREMA VJERI

Razgovor s fra Ivanom dr. Sesarom,
provincijalom Hercegovačke franjevačke provincije

► Razgovarao: Krešimir Šego

Navršavaju se 63 godine od stradanja hrvatskoga naroda koncem II. svjetskog rata i po-raća. Među stradalima su i 66 članova Hercegovačke franjevačke provincije, a ako im pri-brojimo i one umrle zbog mu-čenja u tamnici, onda ih je 69. Na žalost, ni danas se ne zna za grobove više od polovice ubi-jenih fratara. Što se danas čini kako bi se otkrile činjenice o stradavanju svakoga od njih?

Od 66 ubijenih hercegovačkih franjevaca mi još uvijek ne zna-mo za grobove njih 36. Dakle, više od polovice. To je istina koja nas boli i koja je našoj Provinciji uvijek na srcu. Krajem 2004. ute-mljili smo povjerenstvo kojemu je prvotna zadaća bila pokušati na temelju dokaza i izjava svjedoka saznati istinu vezanu za te tragi-čne događaje i na temelju činjenica pripremiti pokretanje kauze. Godine 2007. uz pristanak mje-rodavnih crkvenih vlasti uteme-ljen je ured Vicepostulature, a fra Miljenko Stojić imenovan vicepo-stulatorom. Provincija je 2005. preko spomenutog povjerenstva pokrenula iskapanje stratišta u Zagvozdu. Između osamnaest ti-jela koja su partizani masakrirali, identificirali smo naše fratre: fra Melhiora Prlića, fra Julijana Ko-žula i fra Zdenka Zupca. Njih je 9. listopada 2007. general Franje-

vačkog reda fra José Rodríguez Carballo ukopao u široko-briješkoj bazilici. U tijeku je DNK analiza šest ekshumi-ranih tijela u Vrgorcu, tako-der žrtava partizanskog ma-sakra, nakon koje očekujemo identifikaciju našega fratra Maksimilijana Jurčića. Na Maclju su u novoutemljenoj crkvi Muke Isusove u Frukimu, u župi Đurmanec, među 1.163 ek-shumiranih tijela 1992. identifici-rana tijela trojice naše braće: fra Metoda Puljića, fra Darinka Mi-kulića i fra Julijana Petrovića. Oni su ukopani 29. listopada 2005. Dakle, u posljednjih smo nekoliko godina pronašli i na dostojanstven način ukopali šestoricu naše ubi-jene braće. Nastojat ćemo preko Vicepostulature i Povjerenstva za povjesno istraživanje saznati što više o sudbini naše ubijene braće za čije se grobove ne zna kako bi-smo ih dostoјno ukopali te im u Crkvi i našem redu dali ono mje-sto koje im pripada.

Prije pet godina uprava Provincije ustanovila je Po-vjerenstvo za pripremu kauze mučenika, u srpnju 2006. imenovan je postulator, a u rujnu 2007. vicepostulator tako da je s radom mogla započeti Vice-postulatura čija je zadaća pri-premiti sve što je potrebno za

službeno otvaranje Postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«. Ima li, imajući u vidu desetljeća koja su prošla od događaja, dovoljno svjedoka bez čijih svjedočenja postupak nije moguće dovesti do kraja?

Vremenski odmak zaista je velik što predstavlja znatnu po-teškoću u radu vicepostulatura. Mnogi od svjedoka već su umrli, a većina živućih je u poodma-kloj životnoj dobi. Zato nam je u ovom trenutku prvotna zadaća sukladno crkvenim propisima is-pitati što veći broj živućih svjedo-ka i sačuvati njihove iskaze. To je vrlo bitan i neophodan korak u cijelom ovom postupku koji je trenutno u tijeku.

Iz dosadašnjega iskustva znademo da su započinjana, ali i potom ometana istraživa-nja o okolnostima stradanja ne samo hercegovačkih franjevaca i svećenika, nego i svekolikog hrvatskog puka. U stvari, na-metnuta je posvemašnja šutnja.

Kome je bilo stalo da se istina ne sazna?

Gotovo pola stoljeća to je bila prešućivana tema. Ona se i danas gura pod tepih, bez obzira na sve moguće okolnosti koje su se promijenile. Komunizam, čija je ideologija zadojena mržnjom prema vjeri, poticao je te zločine pa je logično da je ta ista ideologija priječila spominjanje i otkrivanje svojih zlodjela. O ubijenom nevinom puku, hrvatskim vojnicima i svima onima koji su prošli Bleiburg i Križni put te o ubijenim fratrima bilo je pod cijenu teških kazni i tamnica zabranjeno govoriti. Na žalost, i danas se mnogi boje istine i nerado surađuju u otkrivanju zločina i zločinaca.

Iz onoga što su koncem II. svjetskog rata i u poraću narod i njegovi vjerski pastiri doživjeli, iščitava se priroda tadašnje partizanske komunističke vlasti. Gdje su korijeni takve i tolike mržnje na ljude koji, praktički, uopće politički nisu djelovali?

Zločinci su se držali one poznate izreke: *Udri pastira, stado će se razbjezdati*. Koliko nam je poznato, ne postoji nijedan drugi razlog zbog kojeg bi bili tako zvverski mučeni i ubijeni osim krivnje što su nosili fratarski habit i pripadali Katoličkoj crkvi. Dakle, ti su zločini počinjeni »in odium fidei (iz mržnje prema vjeri)« da bi se uništila vjera u narodu te zatrla nacionalna svijest. Ako pobijemo fratre, mislili su, narod će ostati obezglavljen, sam i bespomoćan te će se, na koncu, s njime lakše obračunati.

Može li se, na temelju svega što su »osloboditelji« učinili, reći da im je konačan cilj bio

iskorjenjivanje vjere i to tako što su se najprije okomili na fratre i svećenike?

Na temelju zločina koji su počinjeni nije moguće donijeti drukčiji zaključak. Cilj je bio jasan i ništa se, očito je, nije događalo slučajno. O tome imamo dovoljno podrobnih povijesnih dokaza.

Unatoč razliitim zabranama istinu nije bilo moguće ubiti. Uspomena na ubijene čuvala se u sjećanju njihovih suvremenika i prenosila se na mlađe. Grobovi stradalih postali su mjestom molitve i štovanja mučenika. Što treba činiti da bi mladi naraštaji još više saznali o svojim časnim predšasnicima?

Istina uvijek pobjeđuje, ona nas oslobađa. Ponekad je spora, ali uvijek izidiće na vidjelo. Toga moraju biti svjesni i oni koje će pogoditi i koji ju pod svaku cijenu žele skriti i zataškati. Saznati istinu i obznaniti je javnosti naš je prvotni cilj. Nismo pozvani biti sucima, ali tražiteljima istine svakako. Naraštajima koji dolaze treba dati istinitu sliku povijesti toga razdoblja, trebamo ih upoznati s ubijenima, trebamo im o njima pružiti što više istinitih podataka da se takva zlodjela, ne daj Bože, ne bi nikad više ponovila.

Ne želeći u ovaj razgovor unositi ni političku ni ideološku notu, ne mogu a ne upitati kako je moguće da odgovorni za događaje od prije šest desetljeća, ili njihovi ideološki sljedbenici, još uvijek s predrasudama, da ne kažem jaču riječ, govore o istraživanju toga razdoblja i onoga što su učinili?

Teško je dati precizan odgovor na to pitanje, no, uvjeren sam, sve

dotle dok počinitelji, ili sljedbenici te ideologije, ne priznaju svoje zločine i za njih se ne ispričaju, spomenuta će teškoća postojati.

Gotovo se može reći da istim argumentima opravdavaju svoje zločine?

Zločin ne poznaje naciju, socijalni položaj, ideologiju, vjeru. On je jednostavno zločin, i on ne zastarijeva. Sve su druge tvrdnje neistinite. Zločin, ma tko da ga je učinio, jest zločin!

Široki Brijeg, Zanagline, Međugorje, Vrgorac, Čapljina, Mostarski Gradac, Čitluk, Ljubuški, Izbično, Zagvozd, Mostar, Kočerin, Zagreb, Maribor, Macelj, Velika Gorica, Križni put, tamnice... Koja je njihova poruka i pouka za prošlost, sadašnjost i budućnost?

Sve što radimo da bismo rasvjetlili živote naše braće i okrutna ubojstva koja su počinjena, činimo iz ljubavi prema istini i njihovoј žrtvi. Oni su naše najveće blago. Naša je Provincija izrasla iz njihove muke i krvi. Toga smo i te kako svjesni. Oni nas uče kako i danas valja prigriliti svoj križ i nositi ga, ako je to volja Božja, do svoje vlastite kalvarije. Oni su, na čelu s našim provincijalom fra Leom dr. Petrovićem, s gvardijanima, definitorima, župnicima, braćom, mlađomisnicima, jednostavno i svečano zavjetovanim klericima, s našim meštrima i ravnateljem gimnazije mirno, poput onog svetopisamskog stada s pjesmom na usnama i vjerom u srcu, kročili svojim križnim putem nadahnuti svojim spasiteljem – Isusom. Svoju su vjeru, crkvenost, svećeništvo i redovništvo poškropili vlastitom krvlju. Zar ima veće ljubavi? Zar ima bolje pouke?

Riječ urednika
fra Miljenko Stojić

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

Nakladnik:

Vicepostulatura postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Vicepostulatura, Trg sv. Ante 1,
88320 Ljubuški – Humac, BiH;
Vicepostulatura, pp, 20352 Vid, RH
tel.: (039) 832-582
faks: (039) 832-585
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisk:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Godišnja pretplata:
BiH 6 KM, RH 24 KN,
EU 6 EUR, SAD i Kanada 10 USD

Slanje pretplate i dobrovoljnih priloga (s naznakom za što):
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank:
žiroračun: 33 8100 2 20234 8065
devizni račun: SWIFT: UNCRBA 22;
IBAN: Ba 393380604818137482

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3 EUR; 5 USD

ISSN: 1840-3808

Dragi čitatelji!

Najprije vam hvala na topnom primitku prvoga broja ovoga našeg glasila. Polako ali sigurno ono ulazi u našu svijest i u naše domove. Zavrijedila je to tematika koju obrađuje. Ima li ijedne hrvatske kuće koju II. svj. rat nije bolno dotaknuo? Političke su opcije bile različite. No, prepustimo povijesti da odgovori koja je i je li ijedna bila prava. Za nas je danas važno da se prestanemo dijeliti i da zajedno čuvamo državu koju smo s mukom stekli.

Nadam se da je i ovaj broj glasila »slijedio« navedeni put. Nije nam cilj povrjeđivati ničije rane, pobuđivati na osvetu, ili nešto slično, nego samo istražiti istinu, koju je ponekad bolno sagledati, ali koja nas jedina može oslobođiti.

Pronašli smo i pronalazimo već mnoge svjedočke onoga što se dogodilo zlosretnih dana II. svj. rata. Ipak, svjedoka i svjedočenja nikada dosta. Slijedimo i najmanji trag da bismo se što više približili k pravoj istini. Zbog toga ponovno molimo i vas, dragi čitatelji, da nam u tome pomognete.

Obavijestite nas ako bilo što znate o našoj pobijenoj braći ili o onome što bi moglo dovesti do saznanja. Ponajprije će vam biti zahvalni oni na nebesima, a onda i mi. Ujedno je to prilog paljenju svjetla u našemu hrvatskom narodu koje više nikada ne će dopustiti da se takvo što dogodi. Zlo se, naime, najviše boji svjetla. Ne dopuštajmo da nas iz tame ponovno varalj.

Preporučite naše glasilo i drugima. Čim »presuše« živi svjedoci, povećat ćemo broj izlaženja. Naravno da ovom prilikom pozivamo i na suradnju. Rubrike su se prilično ustalile pa nije teško shvatiti koja grada dolazi u obzir.

O svemu onome što činimo možete podrobno svakodnevno čitati preko naših internetskih stranica. Već smo počeli raditi na njihovom preoblikovanju pa će, nadam se, biti još zanimljivije i bogatije sadržajem.

A kao i obično, 7. veljače vidimo se na Širokom Brijegu!

Mir i dobro!

I Z S A D R Ţ A J A

Iz ljetopisa	4	Odjek u umjetnosti	43
Podsjetnik	6	Razgovor	44
Povijesne okolnosti	10	Iz Vicepostulature	46
Stratišta	11	Izdavaštvo	47
Pobijeni	23	Darovatelji	47
Djela pobijenih	41		